

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ
Σ Α Λ Π Ι Γ Ε
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ, ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ὑπο
ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΞΕΡΟΚΗΡΥΚΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

« Ἀκούσωμεν τοίνυν ἅσα τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἀμειψόμεν, ὅσων ὑπομένομεν βλάβην, ὅσων πνίξιν ἴσμεν γὰρ ἂν ποτε τῆς διὰ τῶν ἔργων ἐπιλαβόμεθα πωλείας οἱ μὲν αὐτοὺς τοὺς νόμους εἰδότες, καὶ εἰς πολιτείας αὐταὶ γρη.»

(Κύριλ. Ἀλεξανδρ. Σιρὰ τῆ κατὰ Ματθ. ἐκλίξ. Κεφ. ΙΓ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΑΓΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΛΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
1836
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ Σ Α Λ Π Ι Γ Ε.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ, ΗΘΙΚΟΝ, ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

Αριθ. 2. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΗ 9 ΜΑΪΟΥ 1836. ΣΑΒΒΑΤΟ

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ.

Εἰς τί ὀφίσταται ἡ ἐναντιότης μεταξὺ
τῶν καθηκόντων;

Πρέπει πρὸς τοῦτοις νὰ σημειώσωμεν, ὅτι μεταξὺ τούτων τῶν δύο μεγάλων καθηκόντων, ἔχουν τῆς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἐνίοτε θεωρεῖται ἐναντιότης, ταυτέστιν, ὅσῳκις εἶναι ἀδύνατον νὰ φυλάξῃ τις τὴν πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, χωρὶς νὰ ἀθετήσῃ τὴν πρὸς τὸν Θεόν. Μὴ υποχρεῖται, φέρ' εἰπεῖν, ὁ φυσικὸς νόμος νὰ φυλάττω τὴν ἰδίαν μου ζωὴν· συμβαίνει ὁμοίως ἐνίοτε νὰ μὴ δύναται τις νὰ φυλάξῃ ἀνώματον τὴν εἰς Θεὸν πίστιν, χωρὶς νὰ προσφέρῃ τὴν ἰδίαν ζωὴν εἰς θυσίαν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. Ὡσαύτως χρεωστεῖ πᾶς ἕνας κατὰ τὸν νόμον τῆς συνειδήσεως, νὰ τιμᾷ τοὺς ἰδίους γονεῖς, νὰ ὑποτάσσεται εἰς τοὺς ἡγεμόνας, νὰ ἀγαπᾷ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ· ἀλλὰ συμβαίνει ἐνίοτε νὰ μὴ δύναται τις νὰ ἐπιμείνῃ σταθερῶς καὶ ἀμετακίνητος εἰς τὴν εὐσέβειαν κατ' ἄλλον τρόπον, πέραξ μὲ τὴν νὰ παρακούσῃ τῶν γονέων καὶ τῶν ἡγεμόνων, μάλιστα ὅσῳκις οἱ μὲν ἡγεμόνες δίδουσι προσταγὰς ἐναντίας εἰς τὸν Θεῖον νόμον,

οἱ δὲ γονεῖς ζητοῦσι νὰ παρατρέψωσι τὰ ἴδια τέκνα ἀπὸ τὴν ἑδὸν τῆς σωτηρίας, καθὼς συνέβη εἰς τοὺς καιροὺς τῶν διωγμῶν. Εἰς ταιούτας περιστάσεις πρέπει νὰ προτιμᾶται ἢ πρὸς Θεὸν ἀγάπη ἀφ' ὅλα τ' ἄλλα. Χρὸς ἔχει ὁ ἄνθρωπος νὰ καταφρονήσῃ καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ πλεον πολύτιμα πράγματα τῆς παρούσης ζωῆς, ὅπῃταν γίνωνται ἐμπόδιον εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην, καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν του. Τοῦτο ἐννοεῖ καὶ ὁ Σωτὴρ, ὅταν λέγῃ: « εἴ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ » οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου » μαθητὴς εἶναι », Λουκ. 14, 26 τοῦτο ἐπλήρωσεν ἀληθῶς καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅ. τις λέγει: « Ἠγοῦμαι (πάντα) » τούθλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω », Φιλιπ. 3, 8, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ νὰ ἀρνηθῇ τις τὸν κόσμον καὶ τὸν ἑαυτόν του. Ταιούτη ἐναντιότης δύναται νὰ εὑρεθῇ καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν πλησίον, εἰς τὸ ὅποτον ὄνομα περιέχονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀγκαλὰ κατὰ διαφόρους βαθμοὺς. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ὁ πατὴρ ἢ ὁ συγγενὴς μου εἶναι πλησιέστερος εἰς ἐμὲ ἀπὸ τὸν ξένον ἢ τὸν ἀγνωρίστον, ὁ ὀρθόδοξος ἀπὸ τὸν ἑτεροδόξον, ὁ συμπατριώτης ἀπὸ τὸν ξένον, ὁ εὐεργέτης κα φίλος ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀντίπαλον. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου χρὸς ἔχομεν νὰ τοὺς ἀγαπῶμεν ὅλους, καὶ νὰ θέλωμεν τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν ὅταν ὁμοίως ἦναι ἀδύνατον νὰ τοὺς ἀγαθοποιήσωμεν ὅλους ἐξ ἴσου, πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὸν συγγενῆ ἀπὸ τὸν ξένον, τὸν ὀρθόδοξον ἀπὸ τὸν ἑτεροδόξον κτλ. Προστάσσει ταύτην τὴν διάκρισιν καὶ ὁ ἀπόστολος, ὅταν λέγῃ: « Ἐργαζόμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς » πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως », Γαλατ. 6, 10. ἔχουν πρὸς τοὺς ὁμοπίστους ἡμῶν καὶ πάλιν:

», εἰδὲ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ φρονεῖ, » τὴν πίστιν ἔχοντα, καὶ ἔστιν ἀπίστου χεῖρων », Α. Τιμῶθ. 5, 8. Τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ περὶ τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπης. Ἀγγαλὰ αὐτὴ ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκ φύσεως ἰσχυρὰ, καὶ διδασκόμεθα νὰ ἐγκωμῶμεν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτοὺς, καὶ ἔτι περισσότερον, πρέπει μ' ὅλον τοῦτο ἡ ἀγάπη τοῦ κοινοῦ καλοῦ, ἔχον τῆς σωτηρίας μιᾶς κοινότητος, νὰ προτιμᾶται ἀπὸ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπην.

Ἑρμηνεία τῆς πρώτης ἐντολῆς. (1)

Ἡ πρώτη ἐντολὴ μᾶς διδάσκει, νὰ πιστεύωμεν ἐκ καρδίας καὶ νὰ ὁμολογῶμεν διὰ στόματος, ὅτι εἶναι εἰς ἕνα Θεός· περὶ δὲ τῶν θεῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων, νὰ δεχόμεθα καὶ νὰ πιστεύωμεν ὅσα περὶ τούτων φανεροῦναι ἡ Ἁγία Γραφή.

(1) Περὶ τῆς ἐξηγήσεως τῶν ἐντολῶν ἀναγκαῖον μοι φαίνεται νὰ ὑπαινέσω τὴν εὐσεβῆ ἀναγκώστην, ὅτι διὰ νὰ καταλάβῃ τις ἐντολὰς, πρὸν ἐντυπώσῃ εἰς τὸν νουν τοὺς τρεῖς ἐπιμένοντες κανόνας: Πρῶτον, δὲν πρέπει νὰ νοῦμαι τὴν δεκλόγησιν ἀπαιτῶς κατὰ γράμμα, μήτε νὰ περιορίζομεν τὴν ἔννοιαν τῶν ἐντολῶν εἰς ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς παρῆρας· ἀλλὰ νὰ τὴν ἐκτείνωμεν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐσωτερικὰς ἡγουν τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς ἐπιθυμίας· δεῖ ὁ νόμος πνευματικὸς ἔστιν Ἰωα. 7, 14, καὶ πνευματικῶς ἐξηγήθη ἀπὸ αὐτοῦ τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν ὑπερθάμικτον ἐκείνην ὁμιλίαν ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἥτις περιέχεται εἰς το ε. 5. καὶ ζ'. κεφᾶλ. τοῦ Ματθαίου Αὐτέρου, ὅπουται μία ἐντολὴ προστάσσει μίαν ἀρετὴν, ἀπαγορεύει ἐνταυτῷ τὴν ἐναντίαν αὐτῆς κακίαν· καὶ, ὅπουται ἀπαγορεύει μίαν κακίαν, προστάσσει ἐνταυτῷ τὴν ἐναντίαν αὐτῆς ἀρετὴν. Τρίτον, ἐπειδὴ αἱ ἐντολαὶ εἶναι σύντομοι, ὅταν μία ἐντολὴ ἀπαγορεύει μίαν κακίαν, πρέπει νὰ ἐννοῆται, ὅτι ἀπαγορεύει ἐπίσης καὶ ὅλα τὰ εἶδη, τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰ ἐπακολουθήματα τῆς αὐτῆς κακίας, καὶ ὅσα ὁδοὶ οὔσι πρὸς αὐτήν· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅταν προστάσσει μίαν ἀρετὴν, ὅτι προστάσσει ὅλα τὰ καθήκοντα, ὅσα ἀναφέρονται εἰς αὐτήν.

Ὅτι εἶναι εἷς μόνος Θεός, καὶ ποῖα εἶναι αἱ θεοὶ αὐτῶ ἰδιότατες, ἐμιλήσαμεν αὐτῶ, ἐν ἀρχῇ τοῦ Δ'. Μερ. §. 5, ὅπου ἐπιζητήσαμεν, ἐκ τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅποιον ἔνοιον πρέπει νὰ ἔχωμεν τῆς θείας Μεγαλωσύνης. Ἄν πιστεύωμεν ὡτῶ περὶ Θεοῦ, καὶ διψύχου κατ' αὐτὴ τὴν ἡμετέραν διαγωγὴν, πληροῦμεν τὴν πρώτην ἐντολήν.

Ἐναντίον ταύτης τῆς πρώτης ἐντολῆς ἀμαρτάνουσιν:

1. Οἱ ἄθεοι, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν ἀναπολόγητον καὶ πεπλατυμένην αὐτῶν δόξαν, τολμῶσι νὰ λέγωσιν: «οὐκ ἔστι Θεός.» Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀναργεστάτη, καὶ εἰς τὴν καρδίαν ἑκάστου τετυπωμένη βαθύτατα, ἀμφιβάλλουσι δικαίως πολλοί, ὃν εὐρίσκονται ἄθεοι, τῶν ὁποίων ἡ συνείδησις δὲν εἶναι πεπληροφορημένη τὸ ἑναντίον. Μὴ τοὺς ἄθεους συνοριθμοῦνται καὶ ὅσοι ὀνομάζουσι Θεὸν τὸν Κόσμον τοῦτον, ἢ τὴν φύσιν τῶν ὄντων.

2. Οἱ πολύθεοι, ὅποιοι πολλοὶ ἐστάθησαν μεταξύ τῶν ἔθνικῶν, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν πολλοὺς Θεούς, καὶ ὑπέταξαν εἰς τὴν δεσποτείαν αὐτῶν διάφορα κτίσματα. Οὕτω, φέριπεδν, κατέστησαν τὸν Δία Θεὸν εἰς τὸν Οὐρανόν, τὸ Πλούτωνα εἰς τὸν Ἅδην, τὸν Βάκχον Θεὸν τοῦ οἴνου, καὶ τὴν Ἀφροδίτην τῆς ἡδονῆς· καὶ ἠλλάξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν εἰκόμασιν εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων, καὶ ἐρπετιῶν, Ρώμ. 1, 23.

3. Οἱ ἑπικούρειοι, οἱ ὅποιοι πιστεύουσι μὲν ὅτι εἶναι εἷς Θεός, ἀρνοῦνται ὅμως τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ, καὶ δουξάζουσιν ὅτι ἄλλα τὰ πράγματα εἰς τὸν κόσμον συμβαίνουσιν, ὄχι κ τῆς θείας προνοίας καὶ σοφῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τυφλῶν αὐτόματων, ἢ ἀπὸ μίαν ἀναπόδραστον ἀνάγκην, τῆς ὁποίας ὀνομάζουσιν ἐμαρμένην. Ἐἶναι τινὲς ἐξ αὐτῶν, οἱ

εἰποιοὶ δριμυλογοῦσι τὴν πρόνοιαν τοῦ θεοῦ διὰ λόγων, τοῦτο ἐστὶν ὅσιν ζῶσιν ὡσὺν εἰ μὴ ἐπίστευον, ὅτι μετὰ θανάτου θέλει θραβευθῆκαὶ ἡ ἀρετὴ, παιδευθῆ ἡ κακία.

4. Οἱ Μάγοι, οἱ ὅποιοι ψιθυρίζοντες τινὰ λόγια ὑπόσχονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχίαν ἢ νόσων ἰατροίαν· ὅσοι βλάπτουσιν ἄλλου· διὰ τῆς ἀνακλήσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου· οἱ Χειρομάντι, ἤγουν, ὅσοι διψυχρίζονται νὰ προβλέπωσι τὸ μέλλον ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων (1) κρημῶσι χαρτῖα γεγραμμένα εἰς τὸν τράχηλον τῶν ἄλλων, ἢ ἄλλα πράγματα, μὲ τὰ ὁποία φαντάζονται, ὅτι ἀποδιώκουσι τὰς δυστυχίας· ἢ ὅσοι μεταχειρίζονται ἄλλας ἐπινοίας σατανικὰς, διὰ νὰ πλανῶσι τοὺς ἀπλουστέρους, καθὼς ἐπίσης ἀμαρτάνουσι καὶ ὅσοι προστρέχουσι καὶ ἐλπίζουσιν εἰς τὴν βοήθειαν αὐτῶν. (1)

(1) Ἰδε Ἰσαΐου 47, 12, 14. καὶ Ἀποκάλυψ. 21, 8

(1) Ἐνταῦθα ἀνάγονται αἱ νεκρομαντεῖαι, λεκανομαντεῖαι, τὰ φυλακτήρια, τὰ γοητεύματα τῶν κακῶν γραϊδιῶν, καὶ ἄλλα· αἱ σατανικαὶ ἐφευρέσεις, ὅσας μεταχειρίζεται ὁ κύνος λαβῆς· καθὼς εἶναι αἱ δεισιδαιμονικαὶ παρατηρήσεις περὶ τὰς λογίας τῶν γυναικῶν, τὰ περιδέματα καὶ ψιθυρίσματα εἰς ἰατροίαν κήθενειῶν, τὸ νὰ καπνίζονται μὲ μέρος ἐνδύματος εἰς ἀποτροπὴν θρασκίας, τὸ νὰ πτύωσιν εἰς τὸν κόλπον, τὸ νὰ κόπτωσι τοὺς ἄνους καὶ μέρος ἐνδύματος, καὶ νὰ τὰ θέτωσιν εἰς τόπους, ὅπου προσκυνεῖται κανένας ἄγιος, ἢ ἑορτῆ τῆς πρώτης τοῦ Μαΐου, αἱ πυρκαϊαὶ καὶ αἱ κληθόνες τῆς εἰκοτῆς τετάρτης τοῦ Ἰουνίου κτλ. τὰ ὅποια ἕλα διὰ τὸ νὰ ἦναι ἐθνικαὶ δεισιδαιμονίαι (ἴδε Θεόφραστ. περὶ δεισιδαιμονίας κομωθ. Ἀριστοφ. Λουκιαν. Φιλοφυσθ. ἢ ἀπίστ. καὶ ἄλλου) ἐναντία εἰς τὴν ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ λατρείαν, τὰς ἀπαβάλλει ὁ θεῖος νόμος, Λευϊτ. 19, 31· λευτερονομ. 18, 9-12. Β' Παραλειπομ. 31, 6. καὶ ἡ ἐκκλησία τὰ καθυποβάλλει εἰς βαθύτατα ἐπιτίμια ἴδε τὸν 61 62, καὶ 66, κανόνα

5. Οἱ δεισιδαίμονες, οἱ ὁποῖοι παρατηροῦσιν ἀπὸ τινῶν πράγματα ἢ πρόσωπα οἰωνισμοὺς καὶ πρηνήματα, ἢ ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὰ κρυπτὴν δύναμιν· συναρμύμονται μὲ τούτους οἱ ὄνειροκρίται, καὶ ὅσοι πιστεύουσιν εἰς αὐτοὺς, οἱ ἡμεροκρίται, ἤγουν ὅσοι διακρίνουσι τὰς ἡμέρας, καὶ νομίζουσιν ἄλλας εὐτυχεῖς καὶ ἄλλας δυστυχεῖς (1). Ὁλέθριος εἶναι καὶ ἡ δεισιδαιμονία ἐκείνων, ὅσοι ἐλπίζουσιν ὑπερφανῶς εἰς τὰ ἴδια ἀγαθοεργήματα· καθύτι ἀγκαλὰ τὰ καλὰ ἔργα εἶναι ἀναγκαῖα, πρέπει μ' ὅλον τοῦτο, καὶ ὅταν τὰ πράττη ὁ ἄνθρωπος, νὰ ἐπιτίξῃ εἰς μόνον τὴν εὐπλῆγα-

τῆς ἐν Γραμμῇ Συνίδου, τὸν 36 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, τὸν 24 τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ, τὸν 2, 65, καὶ 8 ἰ. τοῦ μεγάλου Βασιλεῦς, καὶ τὸν 2 τοῦ Νύσσης.

(1) Οὕτω, παραδ. χάριν, οἱ καρδιοκρίτοι δὲν τολμῶσιν νὰ κινήσωσιν ἀπὸ λιμένα τῆ τρίτῃ τῆς εβδομάδος ἡμέρα· αἱ γυναῖκες νὰ νήθωσι τῆ παρασκευῇ μὲ ὅλον ὅπου ἐργάζονται, ὅλας τὰς λοιπὰς ἡμερᾶς. δὲν εἶναι μικροτέρα καὶ ἡ δεισιδαιμονία ἐκείνων, ὅσοι ἐξηγοῦσι τὰ ὄνειρα, ἢ πιστεύουσιν εἰς αὐτὰ ὅσοι ἀποφινάσιν ὄνειρον ἢ κυνῶν ὑλαγμοὺς κριλογουσι δυστυχίας· ὅσοι φοβοῦνται τὰ φάσματα, ἤγουν τὰ καικῶ, λεγόμενα στοιγεῖα, τοὺς βρυύλακας, τοὺς καλικανθάρους ὅσοι φαντάζονται νὰ βλέπωσι τὴν πανώλειαν εἰς διαφόρους μορφὰς καὶ σχήματα, νὰ ἀναύσωσι νεκροὺς λιθοβολισμοὺς, ὅταν αὐτῇ ἡ νόσος κυριεύῃ εἰς πόλιν τινὰ, καὶ τοιαῦτα, ἄλλας πολλὰς ἀθλιότητας, τὰς ὁποίας οἱ τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων δεχόμενοι πνευματικοὶ πατέρες, πρέπει νὰ σπουδάζωσιν ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ ἐκρίζωσιν ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν χριστιανῶν, παριστάνοντες εἰς αὐτοὺς, ὅτι εἶναι μακρὰν τοῦ Θεοῦ, ὅσοι φοβοῦνται τὰ τοιαῦτα. Αὐτὸς εἶναι Θεὸς ζηλωτῆς, καὶ δὲν θέλει νὰ φοβώμεθα ἄλλον παρ' αὐτόν, μήτε νὰ ἐλπίζωμεν εἰς ἄλλον παρὰ εἰς αὐτόν. Αὐτὸς μᾶς ἐδίδαξε νὰ μὴ φοβώμεθα ἢ ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀπαρτεῖναι, ἢ καὶ ὅτι εἶναι καὶ εἰς τρεῖς τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ἡριθμημέναι Ματ. 10, 28. 3^{ος}.

χρῆσαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ (1). Εἶναι δὲ ἡ δεισιδαιμονία ἐναντία εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει: ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐλπίζων εἰς τὸν ἑαυτόν του, μακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν.

6. Οἱ Ἀρετοκοὶ καὶ κακῶδοξοι, οἱ ὅποιοι κτεθλεύουσι τὴν ἀλήθειαν μὲ τὰς ὀλεθρίους αὐτῶν δόξας, καὶ ὑβρίζουσι τοιουτοτρόπως τὴν θεῖαν μεγαλειότητα, καὶ πλανῶσι καὶ ἄλλους ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδόν.

7. Ὅσοι ἀποβάλλουσι τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἢ ὅσοι, ἀγκαλὰ τὴν δέχονται, τὴν λεπτολογουσι ὁμῶς καὶ τὴν κρῖνουσιν ἄνευ ἀνάγκης, ἤγουν ἐρευνῶσι τὰς κεκρυμμένας αἰτίας καὶ ἀφορμὰς τῆς μυστηριώδους βουλής τοῦ Θεοῦ ἢ ὅσοι ἀμφισβάζουσι εἰς ἄρθρα τινὰ τῆς πίστεως, ἢ χλευάζουσι μερικὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔθιμα καὶ τὰ παρεξηγοῦσιν. Ἄπαντες οὗτοι σμικρύνουσι τρόπον τινὰ καὶ ἀτιμάζουσι τὴν θεῖαν μεγαλειότητα.

8. Ἄμαρτάνουσι πρὸς τούτους εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν, ὅσοι ἐλπίζουσιν εἰς τὸν ἴδιον πλοῦτον, φρόνησιν, ἢ ἀχρίνοιαν, εἰς τὴν βοήθειαν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἢ τὴν ἰδίαν αὐτῶν· δὲν συλλογίζονται καθόλου τὴν παντοδύναμον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ζητοῦσι τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν ἀπὸ ξένην βοήθειαν. Περὶ τῶν τοιούτων λέγει ὁ θεῖος προφήτης Ἰερεμίας: « Ἐπικατέρατος ὁ ἄνθρωπος, δε τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄνθρωπον, καὶ στηρίζει σάρκα Ἐραχίονος αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν, καὶ ἀπὸ Κυρίου ἀποστῆ ἡ καρδία αὐτοῦ· κεφ. 17, 5. Εἰς ὀλίγα λόγια ἀμαρτάνουσιν εἰς τὴν ἐντολὴν ταύτην, ὅσοι ἔχουσι δόξας πεπλανημένας καὶ ἐναντίας περὶ Θεοῦ, ἢ πιστεύουσι πράγματα, τὰ ὅποια δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὴν τιμὴν τῆς θείας

(1) Ἰδε Λουκ. 17, 10· Ἰωαν. 15, 5. Β. Κορινθ. 3, 4, 5.

μεγαλειότητος· ἢ εἶναι προσκολλημένοι εἰς κανένα κτίσμα τόσον πολλά, ὥστε εὐάρεστοῦνται καὶ ἐλπίζουσι εἰς μόνον αὐτό.

Ἡ ἐπίκλησις τῶν ἁγίων δὲν ἀναιτιῶται εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν.

Διὰ τῆς ἐπίκλησεως τῶν ἀποθανόντων ἁγίων δὲν παραβαίνομεν τὴν ἐντολήν ταύτην, καθότι ἡ ἐπίκλησις τῶν ἁγίων (καθὼς ἡ ὀρθόδοξος κινήσις ἐκκλησιαστικῆς ἐκείνης) διαφέρει πολλὰ ἀπὸ τῆς ἐπίκλησιν τοῦ θεοῦ. Ἡμεῖς ἐπικαλούμεθα τὸν θεόν, καὶ τὸν λυτρωτὴν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς ὕψιστον Κύριον καὶ παντοδύναμον τῶν ἀπάντων δεσπότην, τοὺς ἁγίους δὲ ὡς δούλους αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι συγκατοικοῦσι μετ' αὐτὸν εἰς τὴν αἰθρῶν ἐκείνην μακαριότητα. Ἡ ἐπίκλησις τοῦ θεοῦ εἶναι μία βαθυτάτη ἐπίκλησις εἰς τὴν θεῖαν αὐτοῦ μεγαλωσύνην, καὶ μία καθολικὴ ἐλπὶς εἰς μόνον αὐτόν· ἡ δὲ τῶν ἁγίων ἐπίκλησις εἶναι μία ἔνωσις τῶν ἡμετέρων προσευχῶν μετὰ τὰς προσευχὰς αὐτῶν. Εἰς πίστωσιν τούτου ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ ἅγιοι ἐτι ζῶντες ἐπὶ τῆς γῆς, προσευχέθησαν δι' ἄλλους, καὶ παρεκάλεσαν ἄλλους νὰ προσευχηθῶσι δι' αὐτοὺς, ὡς φαίνεται Ἰωμ. 15, 30, Β. Κορινθ. 1, 11. Φιλιππησ. 1, 4. καὶ πρῆξ. 12, 5., πολλῶν μᾶλλον (λέγω) θέλει ἔχουσι μίαν διάπτωρον ἐπιθυμίαν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν, τοὺς ὁποίους γινώσκει ὁ θεός. Καὶ ὅταν οὕτως ἔχη τὰ πρᾶγμα, τί μᾶς ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνώσωμεν τὴν ἡμετέραν προσευχὴν, ἢ γον τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ προσευχὴν, φερεῖ εἰπεῖν, τοῦ ἁγίου Πικύλου, ἢ ἄλλου τινὸς ἁγίου; καὶ εἰς τοῦτο ὕψισταται ἡ ἐπίκλησις τῶν ἁγίων. Διὰ τῆς ἐπίκλησεως ταύτης δὲν ἀπειθεῖται ἡ κρατικιστικὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεσιτεία, διότι αὐτὴ εἶναι ὁ ἐδραῖος καὶ ἀναγκαῖος θεμέλιος καὶ τῆς ἡμετέρας

προσευχῆς, καὶ τῆς πρεσβείας τῶν ἁγίων· μὴ νομιζόμενοι ὅμως, ὅτι τὸ προσφερόμενον εἰς τοὺς ἁγίους σέβας δύναται νὰ μᾶς ὠφελήσῃ τίποτε, ἐν ὅσῳ ἐπιμένομεν εἰς τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀμετανοησίαν κατ' οὐδένα τρόπον (1). Ἡ μεγίστη τιμὴ, τὴν ὁποίαν δύναμεθα νὰ προσφέρωμεν εἰς τοὺς ἁγίους, εἶναι τὸ νὰ σπουδάζωμεν νὰ μιμώμεθα τὴν ζωὴν αὐτῶν, καὶ νὰ ἔχωμεν τὰς ἐλπίδας κυρίως εἰς μόνον τὸν θεόν, εἰς τὸν ὅποιον ἠλπισαν καὶ αὐτοί. Ἀνατιλόγητοι λοιπὸν καὶ κολάσεως ἄξιοι εἶναι, ὅσοι προσφέρουσιν εἰς τοὺς ἁγίους τιμὴν ἰσότητος, ἐλπίζοντες εἰς αὐτοὺς (2) καθὼς καὶ εἰς τὸν θεόν, καὶ τοῦτου ἕνεκα κατευθύνουσι τὰς προσευχὰς τῶν συνεχέστερον πρὸς αὐτοὺς παρὰ εἰς τὸν θεόν, ἐορτάζουσι τὰς ἐορτάς αὐτῶν μετὰ περισσότεραν εὐλάβειαν παρὰ τὰς ἐορτάς τοῦ Κυρίου, καὶ τιμᾶσι τὰς εἰκόνας αὐτῶν περισσότερον παρὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος. Διότι, ὅσον μεγάλοι καὶ ἅγιοι οἱ ἅγιοι τοῦ θεοῦ ἄνθρωποι, εἶναι μετὰ τὸν τοῦτο δούλοι θεοῦ, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ· καὶ ἔπομένως, ἡ διαφορά μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ αὐτῶν εἶναι ἀπειρος. Πρέπει νὰ προσέχη, πᾶς ἕνας ἐπιμελῶς, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς ταύτην τὴν πλάνην.

Ἀναγκαῖαι προφυλακαὶ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν πλάνην.

Εἰς τὸ νὰ ἀποφύγωμεν ὅλα τὰ σφάλματα, ὅσα εἶναι ἐναντία εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν, χρήσιμοι εἶναι αἱ δύο ἐπόμενοι προφυλακαί: πρῶτον, νὰ ἀφήσωμεν ἄλλας τὰς προλήψεις, ὅσαι

(1) Οὐ μόνον τὸ προσφερόμενον εἰς τοὺς ἁγίους σέβας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν θεόν δὲν μᾶς ὠφελεῖ ἐν ὅσῳ διακείμεθα οὕτως.

(2) Διὰ ἄλλην ἔννοιαν ἐλπίζουσιν οἱ ὀρθόδοξοι πρὸς τὸν θεόν, καὶ μετὰ ἄλλην πρὸς τοὺς ἁγίους· εἰς μὲν τὸν θεόν προσιδόνουσιν ἅπαν τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τῶν, προσερχομένων ἀμέσως ἐκ τῆς θείας αὐτοῦ ἀγαθότητος· πρὸς δὲ τοὺς ἁγίους ἐλπίδα προστασίας καὶ πρεσβείας, ἀναφερομένης πρὸς τὴν θεῖαν εὐσπλαγγυίαν τοῦ παναγαθοῦ θεοῦ.

πρατούσι τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, ἢ ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν
ἢ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ἢ ἀπὸ
τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὀλιβρίων βιβλίων, ἢ ἀπὸ τὴν φυσικὴν
κλῆσιν, τὴν ὁπίαν ἔχουσι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ νὰ κρίνωσι τολ-
μηρῶς περὶ πάντων, καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν τὸν ὑγιῆ καὶ ὀρθὸν
λόγον διὰ τῆς συναναστροφῆς τῶν φρονίμων ἀνθρώπων καὶ
τῆς ἀναγνώσεως τῶν ὀβελίμων βιβλίων. Δεύτερον, νὰ ὑπο-
τασσώμεθα εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀποκαλύψεως, ἡγοῦν νὰ
μεταχειρίζομεθα τὸν θεῖον λόγον, ὡς κανὼνα ὁλοῦ τῶν ἡμε-
τέρων λογισμῶν, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθῶμεν ὡς ὀδηγὸν κατὰ
πάντα. Τοῦτο εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον, καὶ πλανῶνται
ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδόν, ὅσοι, ἢ τὸ ἀπιθιάλλουσι, ἢ ἀκολου-
θοῦσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν τολμηρὰν περιέργειαν· ἐπειδὴ καλῶς
ποιοῦμεν (καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος) ἢ Προσέχοντες
τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ ὡς λόγῳ φαίνονται ἐν ἀύχμηρῷ τόπῳ ἢ
B. ἐπιστ. 1, 19.

Α Π Ο Λ Ε Ι Ξ Ι Σ.

Ὅτι αἱ γραφαὶ εἰσι θεόπνευστοι, ἐκ τῶν τοῦ ἀειδήμου Γρη-
γορίου Σκράφη Κυθωνιεύς τοῦ σοφωτάτου καὶ σεβαστοῦ
διδασκάλου ἡμῶν, μεταποιημένη εἰς τὸ ὀλίγον ἀπλού-
στερον.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος μᾶς ἐξηγεῖ τὸ τί ἐστὶ θεόπνευ-
στος, ἐν εἰς φησι: "τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφη-
, τεία γραφῆς ἰδίως ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ γὰρ θελήματι
, ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου
, φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι, (β'. Περτ. ἀ.
αυ. 21), τουτέστιν οὐδεμίαν προφητείαν ἐκβῆκεν ἐκ τοῦ ἰδίου
νοῦ; ἢ συλλογισμῶ τῶν προφητῶν, οὔτε μετεπλάττετο κα-
τὰ τὰς ιδέας αὐτοῦ καὶ φαντασίας, ἀλλὰ τοῦ ἁγίου Πνεύ-

ματος κινουμένου, φωτίζοντος καὶ κατευθύνοντος τὰς διανοίας
αὐτῶν πρὸς τὰ λακτέα, ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι·
οὕτως αἱ γραφαὶ λέγονται θεόπνευστοι, καὶ διὰ τοῦτο εἰσὶν
ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ περιεχόμενα ἐν αὐταῖς ἀπειλοῦμεν
νὰ τὰ νοῶμεν καὶ νὰ τὰ σεβώμεθα, ὡς παρὰ τοῦ ἰδίου Θεοῦ
λεγόμενα· ὅτι δὲ εἰσι θεόπνευστοι καὶ δὴ δεῖξομεν.

Ὅς τις ἀπαθῶς καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιστασίας
καὶ κατὰ βαθμὸν ἤθελεν ἀναγνώσει ἅπαντα τὰ βιβλία τῶν
γραφῶν, οὗτος πρὸς ταῖς ἄλλοις ἐναργέστατα ἄρα καὶ τρία
τινά: πρῶτον μὲν, ὅτι οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν ἐγνωρίζον τὰς
περὶ Θεοῦ ἰδιότητας τοσοῦτον ὀρθῶς, ὅσον ἔδυνάθη ποτὲ
κανεὶς τῶν περιφημῶν φιλοσόφων, οὔτε θελεῖ δυνήθη νὰ
γνωρίσῃ ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν θεῶν γραφῶν· βλέπει σα-
φέστατα, ὅτι ἡ ἠθικὴ αὐτῶν διδασκαλία ὄχι μόνον εἶναι ἐν-
τελεστάτη καὶ ὠραία οἰκοδομὴ διὰ τῆς ἀκριβεστάτης τοῦ
λόγου στάθμης ἐκδομημένη, ἀλλὰ καὶ θεμελιωμένη ἐπὶ
θεμελίῳ τοσοῦτον στερεῶν καὶ ἀκατασίστων, ὥστε πᾶς ὁ
νοουεχὴς καὶ φρόνιμος συμπεραίνει ἀναγκαίως, ὅτι οὔτε οἱ
σοφώτατοι τῶν ἀνθρώπων, οὔτε ἄγγελοι, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεός
ἐστὶν ὁ θεμελιώσας καὶ ἀριστοτεκτονήσας αὐτὴν ἐν ἐνὶ λόγῳ
ἢ διδασκαλίᾳ τούτων τῶν συγγραφέων ἢ θεολογικῆ τε ἄρα
καὶ ἠθικῆ ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ συγγραφεῖς αὐτοῖ, ἢ θεοὶ ἦσαν,
ἢ ὁ Θεὸς ἐλάλει δι' αὐτῶν· ἀλλ' αὐτοὶ ἦσαν ὁμοιοπαθεῖς ἡ-
μῶν ἄνθρωποι κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὁμολογίαν. "Ἀκούσαντες
, δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαβήξαντες τὰ
, ἱμάτια αὐτῶν εἰσαπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες καὶ
, λέγοντες, ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπα-
, θεῖς ἐσμὲν ὑμῶν ἄνθρωποι. ἄρα ὁ Θεὸς ἐλάλει δι' αὐτῶν.
Δεύτερον δὲ, ὅτι ἦσαν καταφρανηταὶ τοῦ πλοῦτου, τῆς
ἁσυχίας δόξης, καὶ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ-

ὅτι μίαν προσπάθειαν εἶχον εἰς τὰ γήινα πράγματα, ἀλλ' ἠγωνίζοντο μέχρι θανάτου, διὰ τὴν ἑταυρίζουσι θεσσαυρῶν πλούτου καὶ δόξης καὶ ἡδονῶν ἐν οὐρανοῖς παρ' αὐτῷ τῷ Θεῷ, ὅπου ἦσαν καὶ ἡ καρδία αὐτῶν. «Ὅπου γὰρ ὁ θεσσαυρὸς ἡμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ἡμῶν.» ὅθεν ὁ μόνος ἕρωσ αὐτῶν καὶ ὁ πρὸς τὸν Θεόν, δὲν ἦταν ἄλλος παρὰ τὴν ἀγαθῶσιν ἑαυτοῦ, καὶ προσεγγίζωσιν εἰς τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἀγνοίας καὶ καθαρότητος, καὶ ὁδηγῶσι τὴν καὶ τοῦ λοιποῦ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ αὐτὸ τέλος ἐργωται λόγῳ. Καὶ διὰ τὴν μὴ σαλευθῆναι τὴν καρδία αὐτῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν βίαν τῶν ἀνέμων, τῆς περὶ τῆς ζωῆς, καὶ τὴν σφαιρότητα τῶν περιστροφῶν, ἐξέλεπον διὰ παντός τὸν Κύριον ἐνώπιον αὐτῶν, αὐτὴν ἄπειρον δικαιοσύνην καὶ ἀριότητα ἐκπληττόμενοι, εἰς τοσοῦτον βλάβος πνευματικῆς ταπεινώσεως κατείχοντο, ὥστε πᾶσαν τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν ἐνόμιζον ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης: «ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν.» (Πιστὶς ἔδ. 6'.)

Τρίτον, ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀκλόνητος, ἡ εὐκρίνειαν, καὶ τὸ φιλάληθες αὐτῶν εἰσὶ τρεῖς χαρακτηριστικὰ ἀχώριστα, ὅχι μόνον ἐκ παντὸς βιβλίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάσης προτάσεως τῶν θεῶν Γραφῶν, ἐξ ὧν γνωρίζονται τοσοῦτον ἀπλαστοὶ καὶ εὐκρίνειαν καὶ τῆς ἀληθείας ἐρασταὶ οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς, ὅσον ἀναδεικνύονται θεόπνευστοι, θεολόγοι καὶ ἠθολόγοι.

Ταῦτα πάντα γνωρίζουσι σαφῶς καὶ διαβεβαιουῦνται ἀσφαλῶς διὰ τὴν μόνον τῆς ἀρετῆς καὶ ἀπιστοῦν προσεκτικῆς ἀναγνώσεως τῶν θεῶν Γραφῶν, ὅχι μόνον οἱ ὀξείαι καὶ μετάρουσι νῆες τῶν ἐνδοξῶν φιλοσόφων τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀμύλητοι καὶ χρομερπεῖς τῶν ἀγρίων τῆς Γοιανθίας τοῦτο τὸ σὺν ἄνθρωποις πάντες βλέπουσι, πλὴν τῶν δι' ἐθελοκακίαν κλιόντων τοὺς ἰδίους ὀφθαλμοὺς, ἢ δια τὴν ἐπισημειῶσαν αὐτοῖς ἔκτινος κίτιος ἐλασινὴν σύμφωνον εἰς δὲ

τοὺς τοιοῦτους δὲν εἶναι χωρὶς λήγων ἀποδεικτικῶν, ἀλλ' εὐχῶν καὶ θαυμάσιων. (1)

Πρὸς δὲ τοὺς αἱ ἑοὶ ἀπόστολοι ζήσαντες μετὰ τοῦ διδασκαλοῦ αὐτῶν περισσότερον ἀπὸ τρεῖς ἔτη, εἶτα διασκορπισθέντες, ἀπὸ ἐπιδοθῆναι ὁ διδασκαλὸς αὐτῶν, καὶ ἐγκαταλείψαντες αὐτὸν μόνον, ὑβριζόμενον, ἐμπετυόμενον, ... κατακρινόμενον εἰς θάνατον ἐπονειδίστων, σταυρούμενον μεταξὺ δύο ληστῶν, θιπτόμενον, μετὰ δὲ ταῦτα συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ὡς ἐξ ἐνός στόματος κηρύττοντες αὐτὴν ἀνεκάντα τριήμερον, ἀνελθόντα εἰς οὐρανοὺς, καταπέμφαντα αὐτοῖς τὸ πανάγιον πνεῦμα, καὶ ἐξαποστείλλαντα αὐτοὺς κηρύττειν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὅτι ὁ σταυρωθεὶς ἐστὶν ὁ προαιώνιος υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ πατὴρ, καὶ διὰ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν γενόμενος ἄνθρωπος, κατὰ πάντα χωρὶς ἁμαρτίας, καὶ ὅς τις εἶναι εἶ. Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς, τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἐπαθεν ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἀνέστη ὡς Θεός, ἀνελήθη εἰς οὐρανοὺς, καὶ μέλλει πάλιν νὰ ἔλθῃ διὰ τὴν κρίσιν ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ ὅχι μόνον κηρύττοντες, ἀλλὰ καὶ παρῆρως σφραγισόμενοι ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἀγίας αὐτοῦ, καὶ ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων ευρισκόμενοι κραυγάζοντες παρ' ἑαυτοῦ, ὅτι ἦσαν ἀδύνατον εἰ, αὐτοὺς νὰ μὴ λαλήσουσιν ἢ ἤκουσαν καὶ εἶδον. «Ὁὐ δυνάμεθα ἡμεῖς ἂ ἐλθόμεν καὶ ἠκούσαν μὴ λαλεῖν.» (Πράξ. δ'. 20). Ἐπι δὲ ἐνοπληθέντες μὲν ἄκρῶν πτωχείαν, μὲν ἀδυναμίαν, καὶ μὲν ἀμάθειαν, καὶ αὐμα-

(1) Πολλοὶ γὰρ περιπαιτούσιν, ὡς πολλοὶ εἶπεν ἡμῖν, νῦν δὲ καὶ κλειῖαν λέγοντοὺς χροῦ, τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὡν τὸ τέλος ἀπέλει, ὡν ὁ Θεὸς ἡ κλησία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ εἰσχύρῃ αὐτῶν, αἱ τὰ ἐπίγια φρονούντες. Φιλιππίαι γ' 18 19

ελακύντες με τὴν μανίαν τοῦ ὄχλου, με τὰς ἀρχαιοτάτας προλήψεις τοῦ Κόσμου, με τὸν ἀδιάκριτον ζῆλον τῆς θειο-
 δαιμονίας, με τὸν φθόνον τῶν Ἰουδαίων, με τὴν ὑπεροψίαν
 τῶν Ἑλλήνων, με τὸν τύφον τῶν φιλοσόφων, με τὴν πα-
 νουργίαν τῶν πολιτικῶν, με τὴν ὀριότητα τῶν τυράννων,
 με ὅλας ταύτας, λέγω, τὰς δυνάμεις δυνάμεις συμπλεχθέντες
 καὶ ὑπερνεκλήσαντες (τὴν δὲ νίκην αὐτῶν ἡμεῖς νὰ τὴν βλέ-
 πωμεν με τὰ ἑῷ ἀμάρτιασμα καὶ τὴν ἰδίαν συνείδησίν
 μας νὰ ὁμολογῶμεν, ὅτι τὰ ἕκαμον διότι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι εἴ-
 μεθα οἱ ὅποιοι ἀιγμολωτίσθημεν παρ' αὐτῶν), ἀποδεικνύουσιν
 ἀποχρῶντως διὰ τούτων ἀπάντων, ὅτι ἦσαν ἀληθῶς τοῦ
 Θεοῦ ἀπόστολοι θεοκίνητοι καὶ θεόπνευστοι, καὶ ἀκολουθῶς
 τὰ συγγράμματα τούτων θεόπνευστα, ὅθεν, ὅς τις δὲν ὁμολο-
 γῆ ταῦτα θεόπνευστα, οὗτος ὄχι μόνον δὲν εἶναι Χριστιανός,
 ἀλλ' οὐδὲ ἄνθρωπος λογικός, περὶ δὲ τῶν ἀλύγων ἢ φρενο-
 λήπτων οὐδεὶς λόγος. Τελευταῖον, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου
 ἐστὶν ἀθάνατος, λογικὴ καὶ αὐτεξούσιος, καὶ ὅτι ὑπάρχει
 Θεὸς ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ὄχι μόνον εἶναι δόγματα τῆς ἀγίας
 ἡμῶν τῶν χριστιανῶν πίστεως καὶ μεταφυσικῶς ἀποδεδει-
 γμένα παρὰ τῶν ὀρθῶς φιλοσοφούντων, ἀλλὰ καὶ κοινὰ ἀξιώ-
 ματα εἰς ὅλα τὰ ἔθνη· καὶ ἐκ τούτων λοιπὸν τῶν δύο συγμά-
 των, εἴτε μεταφυσικῶς ἀποδεδειγμένων προτάσεων, εἴτε
 κοινῶν ἀξιωμάτων, ἀποδείκνυται τὸ θεόπνευστον τῶν γρα-
 φῶν.

Ὁ Θεὸς ἐστὶν ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος,
 λογικὴ καὶ αὐτεξούσιος, καὶ ἐκ μὲν τῆς ἀγαθότητος τοῦ
 Θεοῦ πηγάζει ἡ χάρις τῆς δυνάμεως τοῦ λογικοῦ καὶ αὐτα-
 ξευσίου, ἐκ δὲ τῆς δικαιοσύνης ἡ ἀθανασία, διὰ νὰ εὐρίσκη μὲν
 ὁ ἄνθρωπος, ὡς μὲν λογικός, τὸ ἀγαθὸν, νὰ προσδιορίξῃ δὲ
 ὡς αὐτεξούσιος, ἑαυτὸν ἐκουσίως εἰς τὴν ἐκτέλειον αὐτοῦ

καὶ οὕτω νὰ κληρονομήσῃ ὡς ἀθάνατος τὴν αἰώνιον εὐδαι-
 μονίαν ἧς φύσει ἐπίεται. Ἀλλ' εἶναι μεταφυσικῶς βέβαιον,
 ὅτι ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεύ-
 τητος αὐτοῦ· τούτο δὲ εἶναι, ὅτι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου
 εἶναι διεφθαρμένον, ὡς μάρτυς ἡ ἐκάστου συνείδησις, καὶ
 καθὼς τὰ ἔργα τῶν ἀπανταχοῦ ἀνθρώπων συμφώνως μεθ-
 λους τοὺς φιλοσόφους μαρτυροῦσι, καὶ διὰ τούτου ἡ εὐρεσις
 καὶ ἐκλογὴ τοῦ ἀγαθοῦ καταντῶ ἐσφαλισμένη, οἱ προσδιορισμοὶ
 τοῦ αὐτεξουσίου ἡμαρτημένοι, καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς
 κατακεκριμένη· ἄρα ὁ ἄριστος λόγος τοῦ Θεοῦ ἦτον ἀπολύ-
 τως ἀναγκαῖος πρὸς ἀνακαινίσιν τοῦ λογικοῦ, πρὸς διόρθωσιν
 τοῦ αὐτεξουσίου, καὶ πρὸς δικαίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ
 νὰ μὴ ματαιωθῇ παντάπασι εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ τέλος
 τῆς θείας ἀγαθότητος καὶ δικαιοσύνης.

Ὅθεν ἀναμφισβύτως εὐρίσκεται εἰς τὸν κόσμον ἄριστος
 θεῖος λόγος, εἴτε βιβλία θεόπνευστα· ταῦτα δὲ, δὲν ἤθελον
 εἶναι ἄλλα, παρὰ τὰ ἀνακαινίζοντα τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου,
 καὶ ἐπαναρθῶντα τὸ αὐτεξούσιον, καὶ δικαιῶντα τὸν ἄνθρω-
 πον· ταῦτα δὲ εἶναι ὁμολογουμένως τὰ τῆς καινῆς διαθήκης,
 ὡς μάρτυς, αὐτὴ ἡ ἀνάγνωσις αὐτῶν, μᾶλλον δὲ αὐτοὶ οἱ διώκ-
 ται αὐτῶν· ἄρα τὰ βιβλία τῆς καινῆς διαθήκης εἰσὶ θεόπνευστα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ καινὴ διαθήκη εἶναι θεόπνευστος, καὶ
 κατὰ τὴν ἀψευδῆ μαρτυρίαν αὐτῆς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
 Χριστὸς ἦλθε παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ
 πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ὡς ὢν ἡ αὐτοαλήθεια· παρὰ δὲ τούτου
 τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου ἐπέμφθη τοῖς ἱεροῖς ἀποστόλοις τὸ πανάγιον
 Πνεῦμα, καὶ ἀπεστάλησαν (ἰωάν. 14. 37) διὰ νὰ μαρτυρήσωσι
 τὴν ἀλήθειαν, ἔπειτα ἀναγκαιῶς, ὅτι καὶ ἡ παλαιὰ διαθήκη
 εἶναι θεόπνευστος, ὡς μαρτυρουμένη παρ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ
 καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

« Εἰ ἐπιστεύετε Μωσῆϊ, ἐπιστρέψατε ἄν ἰμοί· περὶ γὰρ ἐ-
 » μου ἐκεῖνος ἔγραψεν· εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πι-
 » στεύετε, πῶς τοῖς ἑμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; » (Ἰων. ε. 46.)
 » πῶς σὺν Δαβὶδ ἐν πνεύματι ἑώρακον αὐτὸν καλεῖ, λέγων,
 » εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου. » Εἰ
 » Μωσῆως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἂν τίς ἐκ
 » νεκρῶν ἀναστῆ πιστεύσουσι. » (Ματθ. κβ'. 43) (1) Ἡμεῖς
 σὺν ἔχομεν ἐν χερσίν ὡς θησαυρὸν πολυτίμον τὰς θεοπνεύ-
 στους γραφάς, τὴν ἐξ οὐρανοῦ ἀπεκάλυψιν, ταυτέστιν ἔχο-
 μεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅς τις ὡς λόγος φωνῆς τὰς ψυχὰς
 ἡμῶν ὡς ἐν κλίμαξ ὑψηλῆς παρουσίας ζωῆς, ἕως οὗ ἡ
 ἡμέρα ἡ ἀνάσπερος τῆς μελλούσης ζωῆς διαυγάσῃ, καὶ ὁ
 φωστῆρος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, ἀνατείλῃ εἰς τὰς καρδίαις
 ἡμῶν.

(1) Πρόσθεσις τοῦ ἐκδότου.

« Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ἡμῶν πονηρίαν
 » ψυχῶν, περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρένησαν Προ-
 » φῆται οἱ περὶ τῆς ἡμῶν χάριτος, προφητεύσαντες. Ερευν-
 » νῶντες εἰς τίνᾳ ἢ παῖον κενὸν ἐδήλουν τὸ ἐν αὐτοῖς
 » πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρούμενον τὰ εἰς Χρι-
 » στὸν παθῆματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξαι, οἷ· ἀπεκαλύ-
 » φθη ὅτι οὐχ ἑκουσῆς, ἡμῖν δὲ διεκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀναγ-
 » γέλλαι ἡμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισσαμένων ἡμᾶς ἐν πνεύματι
 » ἁγίῳ ἀποσταλέναι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι
 » παραῤῥησι (Πετρ. Α. γ. 10, 11, 12.) » Οὐ γὰρ σεσοφισμέ-
 » νοις μύθοις ἐκκολληθήσαντες ἠγνωρίσαμεν ἡμῖν τὴν ταῦ
 » Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν· ἀλλ'
 » ἐπάπτει γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβῶν
 » γὰρ παρὰ Θεοῦ Πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης
 » αὐτῷ τοιάς δε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης. Οὗτος ἐστὶν
 » ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. Καὶ ταύτην

Δρ. 3757. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου.

Ἐπειδὴ εἰς τὸν 281 ἀριθμὸν τῆς Ἐφημερίδος Ἀθηνᾶς
 ἐφάνη ἄρθρον, ὑπογεγραμμένον μὲν παρὰ τοῦ Πρωτοσυγγέ-
 λου τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος Εὐγενίου Διογενίδου, σκοπὸν
 δὲ ἔχον ν' ἀποδείξῃ δῆλον, ὅτι οἱ Π.Ε. κανόνες τῶν ἁγίων
 Ἀποστόλων δὲν εἶναι γνήσιοι, ἀλλὰ γέννημα μεταγενεστέρων
 χρόνων, ἡ Σύνοδος, φύλαξ ἄγρυπνος, κατὰ τὰ ἱερὰ αὐτῆς
 καθήκοντα, τῶν ἱερῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν
 καὶ παραδόσεων, μετεκαλέσατο τὸν εἰρημένον Πρωτοσύγγε-
 λον Εὐγένιον Διογενίδην, καί, ἀφ' οὗ ἐπληροφορήθη ἀπὸ εὐ-
 ματὸς του, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ συντάκτης τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος

« τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν
 » αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ· καὶ ἔχομεν βεβαίω-
 » τερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε
 » προσέγοντες κτλ (Αὐτ. Β' Ἐπισ. Α. 17. 18. 19.) Ἄξιον ση-
 » μείωσης εἶναι τὸ θεῖον τοῦτο ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου Πέ-
 » τρου καθότι ἐνῶ ὁ ἴδιος ἔγεινεν αὐτόπτης τῆς μεγαλειότη-
 » τος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ καιρῷ τῆς μετα-
 » φράσεως αὐτοῦ, καὶ αὐτήκοος τῆς οὐρανοῦ ἐκείνης φωνῆς,
 » περιβαλλεὶ βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, διὰ τὸ ἀπο-
 » δεῖξῃ βέβαια ἀνωτέραν ὡς μεταφυσικὴν τὴν βεβαιότητα τῶν
 » θεῶν Γραφῶν οὐ μόνον τῆς νέας διαθήκης, ἀλλὰ καὶ τῆς
 » παλαιᾶς, συγκρινομένην ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν βεβαιότητα
 » τῶν αἰσθήσεων.

ἄρθρου, καὶ τὸν ἐζήτησε λόγον τῆς προξενίας του, ἔλαβεν ἔγγραφον τὴν ἀπὸ 17 τοῦ Δεκεμβρίου ἀπολογίαν του, ἐν ᾗ ἠμολογῶν ὅτι ἐσφαλὲν ἐξ ἀγνοίας, ἀποδοκιμάζει μὲν ὅσα κακῶς ἐνοήσας ἐγραψέν, ἀποδέχεται δὲ καὶ ἐναστερνίζεται ὅσα ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησιὰ πρῶθεν καὶ δογματικῶς, ἰδίως δὲ ἠμολογεῖ, ὅτι οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἱεροκανόνες εἶναι γνήσιοι Ἀποστολικοὶ, παραδεδομένοι ὑπ' αὐτῶν ἀμέσως τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καθὼς τοῦτο παρέλαβεν ἀνεκτικῶς καὶ φρονεῖ ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησιὰ. Ἐπὶ τούτοις ἡ Σύνοδος, καθ' ἣν ἔχει συμπάρεδρον τῶν πράξεών της Εὐαγγελικὴν ἐπιείκειαν, συμπληρῶς καὶ φιλανθρώπως προσεγγεῖται περὶ τὸν ἄνθρωπον, ἐκρίνεν εὐλόγον, ἐγκραταλίπυσσα αὐτὸν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφροῦ, νὰ δεχθῆ ὡς εὐκρινῆ τὴν μετάνοιάν του, καὶ νὰ μὴν ἐπιφέρῃ εἰς αὐτὸν τὴν παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων ὀριζομένην διὰ τὸ ἔγκλημα του ποινήν τῆς καθαιρέσεως.

Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου θεωροῦσα,

Α'. Ὅτι οἱ Π.Ε. Ἀποστολικοὶ κανόνες θεωρήθησαν ἀπ' ἀρχῆς ὡς βάσις καὶ κρηπίς ὄλων τῶν ἐφεξῆς συνοδικῶν κανόνων καὶ διατάξεων.

Β'. Ὅτι πολεμηθέντων κατὰ καιροῦς, εἴτε καθ' ὀλοκληρίαν, εἴτε κατὰ μέρος, τῶν ἱερῶν τούτων κανόνων ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων, ἢ Ἀνατολικῆ ὀρθόδοξος, καθολικῆ καὶ Ἀποστολικῆ ἐκκλησιᾶ ποτὲ δὲν ἐδιείχθη πέρα τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Γ'. Ὅτι χάρις τῆς ἰδιαίτην προθεμένη ἡ Σύνοδος νὰ φυλάξῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν ἀνεπειράκτον ἀπὸ πάσης ἑτεροδιδασκαλίας καὶ προσηλυτισμοῦ, ἀφαίρει νὰ ὑπερασπύ-

σῃ πάσαις δυνάμεσι τὴν ἀκεραιότητα τῶν Ἀποστολικῶν τούτων μάλιστα κανόνων, τῶν ὡς ἑτεροδοξούντων τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἢ τινῶν ἐξ αὐτῶν καθυπακτομένων.

Δ'. Ὅτι εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἀθηνῶν καταχωρήθησαν πολλάκις, καὶ ἰσχυρῶς ἐπερ' ἄλλοτε ἄρθρα ἐκ διαμέτρου ἐναντία τῶν ἱερῶν παραδόσεων ἐθνικῶν καὶ διατάξεων τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας, καὶ ἐπομένως ὅτι τὰ εἰς τὴν Ἐφημερίδα ταύτην καταχωριζόμενα παρ' ὁποιοῦδήποτε ἄρθρα, περὶ ἠρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευόμενα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῶσιν ἄλλως, καὶ ἀδιάφορα ἀν ἂποτεθῶν, εἰμὴ ὡς ἐπιληψίμα καὶ ὑποπτα, ὡς ὑπαγορευόμενα ἀπὸ τὸ αὐτὸ τῆς ἑτεροδιδασκαλίας πνευμά' πολλῶ μᾶλλον, ὅταν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἦναι προφανῶς ἐναντία τῆς ὁρθότητος τῶν παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας ἡρεσθευμένων.

Ε'. Ἐπομένως, ὅτι ὁ Πρωτοσύγγελος τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος Εὐγένιος Διογενίδης, δημοσιεύσας τὸ φρόνημά του εἰς τὴν Ἐφημερίδα ταύτην, ἀπέδειξε διὰ τοῦτο, ὅτι ἀποδέχεται καὶ ὅσα ἔλλα ἐναντίον τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἢ Ἐφημερίς αὐτὴ κατεχώρησε, συνηγορῶν τρόπον τινά καὶ ὑπεραπολογούμενος αὐτῆς ἐναντίον τῶν παρὰ τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος συμφωνίως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας δημοσιευομένων, καὶ τοιοῦτατρόπως κατέστησε τὸ ἔγκλημά του πολλαπλασιᾶς βαρύτερον.

Σ'. Ὅτι ἁμαρτήσας, καθὼς λέγει, ἐξ ἀγνοίας εἰς ἀντίκειμένον τόσον αὐσιῶδες καὶ πασίγνωστον, παρέστησεν ἑαυ-

τὸν ὡς μὴ στηριγμένον εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, καὶ μὴ γνωρίζοντα αὐτὰς ἐντελῶς, ὡς ἀπαιτεῖται νὰ τὰς γνωρίζη ἐκκλησιαστικὸς ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, χρεωστῆί νὰ γνωρίζη καὶ αὐτὰς τὰς λεπτομερείας τῶν δογμάτων, παραδόσεων καὶ ἰθίμων τῆς ἐκκλησίας μὲ τὴν ἀκρίβειαν, ὥστε, ὄχι μόνον τὸν λοιπὸν κλῆρον τῆς ἐπισκοπῆς νὰ καθοδηγή περὶ τὰ τυχόν ἀγνοούμενα, καὶ τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς νὰ στηρίξη, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας νὰ ἐλέγξη κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον.

Δι' ὅλους τούτους τοὺς λόγους, ἡ Σύνοδος, διατηρήσασα ἀπαρραπαλεύτως τοὺς κανόνας, τὰς διατάξεις, τὰ ἔθιμα καὶ ὅλας τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, προνοουμένη τοῦ κλήρου κατὰ τὰ ἰσρά αὐτῆς καθήκοντα, ἀποβλέπουσα δὲ καὶ εἰς τὸν σωφρονισμόν καὶ τὴν διόρθωσιν αὐτοῦ τοῦ ἀμαρτήσαντος·

Μετὰ σκέψιν βαθεῖαν καὶ ἐν πλήρει τῶν καθήκοντων αὐτῆς συναισθήσει·

Καθ' ὑψηλοτάτην ἔγκρισιν τῆς Δ. Μ. ἀπὸ 17 (29) Μαρτίου, κοινοποιηθεῖσαν πρὸς αὐτὴν παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Β. Γραμματείας τῆς ἐπικρατείας ἀπὸ 20 Μαρτίου καὶ ὑπ' ἀρ. 47151663,

Ἀποφασίσεις.

Α. Ὁ Πρωτοσύγγλος τῆς ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος Εὐγένιος Διογενίδης νὰ γανῆ ἐκπρωτος τῆς θέσεώς του.

Β. Ἡ παρούσα πράξις τῆς Συνόδου νὰ δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῶν Ἀγγελιῶν.

Ὁ Κυνοῦριος Διονύσιος Πρόεδρος, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ πρῶτον Ἡλίας Ἴωνᾶς, ὁ Κυκλάδων Ἀνθιμος, ὁ Τριφυλλίας Παΐσιος.

(Τ. Σ.) Ὁ Γραμ. Θ. Φαρμακίδης.

Ἰσον ἀπαράλλακτον τῆ πρωτοτύπῳ

(Τ. Σ.) Ὁ Γραμ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Θ. Φαρμακίδης.
Ἐν Ἀθήναις, τὴν 24 Μαρτίου 1836.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Περὶληψίς τῆς Ἐπιστολιμαίας διατριβῆς, συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου καὶ Οἰκονόμου Κ. Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, περὶ τῆς ἀναφέραμεν εἰς τὸν ἀριθ. σελ. 7.

Αἱ ἔθνη καὶ ἐπαναστάσεις, οὔσαι μεγάλαι καὶ ἀνοήταί κινήσεις, σιμὰ τῶν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων, ὅσα ἐνδέχεται νὰ ἐπιφέρωσι, ἐκφύουσι καὶ τινὰ πονηρότερα, τὰ ὅποια χυρίας εἶναι τῶν ὁδηγῶν καὶ διδασκάλων τοῦ ἔθνους νὰ πολεμῶσι καὶ νὰ ἐξαλείψωσιν. Ἄξια μάλιστα τοιοῦτου πολέμου φαίνονται αἱ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως παρεκτετραμμένα γινῶμαι, ὡς καὶ αἱ περὶ ἄλλων πατρῶν ἔθιμων, καὶ ἠθοποιῶν καὶ ἀθῶων. Ἡ ἡμετέρα ἐπανάστασις ἐξερ' ῥάγη διὰ νὰ ἐκπλύνη τὴν Ἑλληνικὴν ἔθνος ἀπὸ τοῦ ἡνείκεος τῆς δουλείας, διὰ νὰ τῆ προμηθεύσῃ αὐτονομίαν καὶ εὐνομίαν· ἀεν ἔγεινε διὰ νὰ μεταβάλλῃ τὰ τῆς ἐκκλησίας, ὅπου τὰς πρέσβυγας τῆς ὁποίας διεσώθη τὸ ἔθνος, οὔτε διὰ νὰ καταστρέψῃ ὀρχαῖα σεμνὰ ἔθιμα τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ παραδόσεις, διὰ τῶν

ὁποίων ἰδίως ἐχαρακτηρίζομεθα. Ἄθλιον, κακόμοισον ἤθε-
 λεν εἶναι τὸ ἔθνος, ἂν ὑπελάμβανεν, ὅτι ἡ ἐπανάστασις του
 πρέπει νὰ καταστήσῃ εἰς ἄλλο τι παρὰ κυρίως εἰς τὰ ἔξῃς:
 εἰς πολιτικὴν ἀποβολὴν τοῦ τυραννικοῦ ζυγοῦ, καὶ οὐστᾶσον
 μὲν τελείαν περί τε τὰ ἐντὸς καὶ περί τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις,
 εἰς διατήρησιν δὲ τῆς ἀνεκᾶθεν καθεστῶτος εὐκοσμίας τῆς ἐκ-
 κλησιαίας καὶ τῆς ἀπλοϊκῆς καὶ πατριαρχικῆς καθαρότητος τῶν
 οικιακῶν ἡθῶν, εἰς ἐξασφάλισιν τῆς κοινωνικῆς βιομηχανί-
 ας· εἰς στερέωσιν τῆς πατριῆς γλώσσης, ἐν ἧν λόγῳ εἰς τοὺς
 ὄρους ἐκείνους, διὰ τῶν ὁποίων θέλει ἀναλάμψει εἰς τοῦ κόσμου
 τὸ ἴατρον, ἀνδρευτον, ἀκισθηλον, σώζον τὰ ἰδιότυπα γνωρί-
 σματα τῆς ὑπάρξεώς του, πειθόμενον τὰ παραγγέλματα τῶν
 γονέων καὶ τῶν παραδειγμάτων, καὶ σνάπτον καὶ συναρ-
 μίζον αὐτὰ πρὸς τὰς τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τυχᾶς.
 Καὶ λυπηροὶ ἄρα φαίνονται ὅσοι τῶν ἡμετέρων, δυσσε-
 τούμενοι ἀληθινῶς ἢ σοριστικῶς εἰς τὴν προσωρινὴν ἀτα-
 ξίαν, τὴν ὁποίαν ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως ἀναγκαιῶς ἔπαθεν ἡ
 ἐπιφάνεια τινῶν ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ διακόσμου ἐν τῇ Ἑλ-
 λάδι, φέρουται ἐναντιῶν αὐτῶν τῶν βλάσεων ἐκείνου, μὲ προ-
 αἰρέσειν καινοτομικὴν, λέγοντες καὶ γράφοντες ἄκαιρα, ἀνε-
 πάγγελτα, ἡκρωτηριασμένα, κατὰ θεοουστᾶτων διατάξεων
 καὶ κανόνων· ἀλλὰ (τῷ θεῷ χάρις!) ἰδοὺ βοήθῃς τῶν τοῦς
 ποιούτου· ἀποκρουόντων ὑπερμάχων τῆς ἀληθείας ἐγείρεται
 ἰσχυρὸς καὶ μέγας ὁ κλεινὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐκκλησίας
 διδάσκαλος, ὁ πολὺς τὴν θείαν καὶ ἀνθρωπίνην σοφίαν Κων-
 σταντῖνος Οἰκονόμος, τοῦ ὁποῦ ἀναγγεῖλαμεν τὸ νεαρὸν
 σύγγραμμα, καρπὸν ἀτρώτου μελέτης, καὶ φιλοπατρίας· ἀσέβ-
 εστον, καὶ ζήλου καὶ ἀγάπης πολλῆς. Χαίρει, ὡ φώνημα ἁ-

γλαῶν, κάλαι γνωστὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ περιηλημένον εἰς
 τὰς ἄκρας τῶν οἴων Ἑλλήνων! Πάλιν μετὰ μακρὰν καὶ πο-
 λυγυῖμονα ἀπουσίαν σὲ περιπτύσσονται θερμαί, ὡ Οἰκονόμα,
 αἱ τῆς πατρίδος ἀγκαλαί, τέκνον αὐτῆς πιστὸν καὶ δροσόφρον,
 Θετταλίας μουστραφῆς γέννημα, κλέος τῆς γῆς τῶν ἀν-
 δρείων, τῶν λογίων, τῶν ὀρθοδόξων!

Πρὶα καθ' ἑαυτὴν ἡ πρόθεσις τοῦ συγγράμματος, καίτοι
 ἀναφέρωμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, ὡς ἴσθι δῆλον καὶ
 ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἔς ἀναφέρωμεν πάλιν καὶ ἐνταῦθα πλα-
 τύτερον. Πᾶς δὲ, ὅστις ἀναγνώσει αὐτὸ, θέλει ὁμολογήσει, ὅτι
 ὁ σοφὸς διδάσκαλος κατὰ κράτος ἐπέτυχε τοῦ σκοπομένου
 πικραστήσεως, ἅ, ὅτι οἱ τρεῖς ἱεράτικοι βαθμοί, ὁ Ἐπίσκοπος,
 ὁ Πρεσβύτερος καὶ ὁ Διάκονος ἀπὸ καταβολῆς τῆς ἁγίας τοῦ
 Χριστοῦ ἐκκλησίας ἦσαν καὶ ἀναγνωρισμένοι καὶ ἀσύγχυ-
 τοι, καὶ πραγματικῶς διάφοροι, καίτοι πολλάκις σημερινόμε-
 νοι διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων· ἔ, ὅτι οἱ ἀποστολικοὶ κανό-
 νες καὶ αἱ διατάξεις εἶναι γνήσια ὑπὸ μυστηρίου τῶν Ἀπο-
 στόλων, παρὰ τοῦ ἱσχυροτάτου Κλήμεντος Ρώμης καὶ ἄλλων
 τινῶν συγγράμτων· πατέρων εἴτε ἀπαστολικῶν ἀνδρῶν
 ἀκισθηλῶς ἐκπεθεμένα, καὶ ὄχι θεσπίσμενα ἐκ τῶν ἑσπέρων κί-
 ῶνων, ὡς διακρίνονται οἱ ἐναντιοί. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ
 τῶν παρεισαγγέντων εἰς τὴν ὀρθοδόξον Ἑλλάδα τὰς τῶν προ-
 σθευτεριανῶν δόξας, μετὰ τῶν ὁποίων εἰσέφρησαν εἰς διδα-
 σκαλεῖα τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας καὶ λύμαι καὶ ἐταξιδύξιν
 βιβλιαρίων μαθητῶν, δεχόμενων σήμερον βαρεῖαν τὴν μα-
 στίγωναι παρὰ τῆς δικαίας ὀργῆς τοῦ ὀρθοδόξου διδασκάλου.
 Ὅσα δὲ πῦρτις εὐφυῶς κατάρθωσς νὰ ἐπιμετρήσῃ εἰς τὴν
 ἡμετέραν ὑπόθεσιν τοῦ βιβλίου του, οὔτε βραχυτέρας σφραγίδος

ὅστε εὐρωμοσύνης ὑποδέσσει τέραι· περιέχουσιν εἰς ἡμᾶς ἀφορμήν. Ἀπότρεκα μᾶς ὑπομιμνήσκει, ἀ, τὴν θεοτερπῆ ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς κοινωνίας πρὸς τὴν ὁρθόδοξον τῶν ἐκκλησιῶν μητέρα, ε, τὴν διαστολὴν ἀλλὰ καὶ ἐναρμόνιον συνοικήτην τῆς κοσμικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας, ὅτε ὁ μὲν Βασιλεὺς ὡς Χριστὸς Κυρίου προστατεύει τὴν ἐκκλησίαν, τῆς ἀποίεας κεφαλὴ ἐστὶ μόνος ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καθ' ὅσα, οὐδὲ ἐπεμβαίνει εἰς τὰς κανονικὰς αὐτῆς ἐνεργείας, τὰ δὲ μέλη τῆς ἐκκλησίας ὑποτάσσονται κατὰ τὰ κοσμικὰ ὡς παιθῆναι ὑπὸ κροί εἰς τοὺς πολιτικούς νόμους· γ', ἐκ τούτου τὰ ὀλιούθηματὰ, ὅσα ἐνδέχεται νὰ πάθωμεν, νομοθετοῦντες πολιτικῶς ἀθετήσεις μυστηρίων ἱερῶν, ἐν αἷς καὶ δι' ὧν ἐγεννηθήμεν καὶ ἐτρέφημεν καὶ ἐσμέν, καὶ γὰρλους καὶ διαζύγια ἀνεκκλησιᾶστα καὶ ἀνέγγυα, καὶ συνοικεσία μεθ' ἑτεροδόξων ἀπροσύνθετα καὶ ἀπεριφρούρητα· δ', ἀνακαλεῖ καὶ τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὴν ἀγνότητα καὶ ἐμβριθείαν καὶ ἀξιοπρόπειαν τῆς ἐξόχου τάξεώς των, εἰς τὴν ἀπαρέγκλητον φυλακὴν τῆς παρακαταθήκης τῶν θείων νόμων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων, καὶ εὐλόγως δεινοπαθεῖ, ὅτι τὰ ὧσα καὶ εἰ ψυχῆ τῶν πιστῶν τῆς αὐτονομίᾳ Ἑλλάδος μένουσιν ὀφραὰ καὶ ἄγευστα τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου, Τίμιον ὄλωσ τὰ πόνημα τοῦ περιωνύμου διδασκάλου διέτε τὴν κατάπικνον πολυμαθεῖαν καὶ τὴν κρίσιν καὶ τὰς ἀγγίνους καὶ εὐσηπθᾶλους ἐρμηναίας, καὶ τὴν δριμύτητα τῶν ἐπιχειρημάτων, καὶ τὰ ἀστεῖν καὶ ἐπίχαρι τοῦ ἀγῶνος, καὶ τὸ φιλόδηριον τῆς ἀναστροφῆς. Καὶ πάντως εὐμετηρότερον ἐξυφαίνεται, ἐὰν δὲν ἔπρεπε νὰ σταλῆ εὐκαιρὸς ἐπικουρία εἰς πόνον ὀξύν. Ἡμεῖς δὲ καὶ τὸν τύπον τοῦ λεκτικῶ ἀσπαζόμεθα, ὡς διεθυνομεθα

νον τὸ σύγγραμμα πρὸς λογίους, μᾶλλον ἀναγιώττας, οἵτινες, διδάξουσι καὶ τοὺς ἀπλουστέρους, τὰ ἐν αὐτῷ, τοῦ ὑποίου κάμνομεν καὶ ἡμεῖς μικρὰν τινα περίληψιν ἀναλυτικώτερον πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ἀναγιγνωσκόντων αὐτό.

Εὐθύς εἰς τὸ μέτωπον τῆς διατριβῆς ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς ἐπιστολικά ῥήματα τοῦ ἀποστόλου Παύλου: "Ταῦτα σοι γράφω· ἵνα εἶδῃς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεισθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας. -- Ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν. -- Σὺ δὲ μένε ἐν αἷς ἐμαθῆς καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες. -- Ἢ Τιμάθεε! τὴν παρακαθήκεν φύλαξον, ἐκτραπόμενος τὰς βεβήλους καινοτομίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδοῦ μου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστούχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ, ἀδελφόν."

Ἔσεται ἐπιστολὴ πρὸς φίλον ἄνδρα ἀνώουμον, ὡς προεισέδιν τῆς διατριβῆς, ἀρρομένη οὕτως: "Ἐπαινώσου τὴν εὐσεβῆ φιλοημέθειαν, ὑφ' ἧς κινούμενος μ' ἐρωτᾷς περὶ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸ τινος ὀλίγων ἐνικαυτῶν διαθρυλληθείσης αἰρέσεως τῶν λεγομένων Προσευτεριανῶν, καὶ θελεῖς ἵνα μάθῃς μετ' ἀκριβείας πότε τὸ πρῶτον ἀνεφάνησαν οὗτοι οἱ Προσευτεριανοὶ εἰς τὸν κόσμον, καὶ πῶς ὑπὸ τῆς εὐσεβείας διαλύονται τὰ προβλήματα τῆς κατ' αὐτοὺς ἑτεροδοξίας. Ἐπαινῶ σου δὲ συγχρόνως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀνδρείας, ἥτις τὰ τοιαῦτὰ ξενήκουστα θρυλλημάτα θεωρεῖ πάντα μάταια καὶ ἀνομῶλια, μηδὲν ὄλωσ βίζωμα δυνάμενα λαθεῖν εἰς τὰς

ἀγαθὰς καὶ περὶ τῆν πάτριον ὀρθοδοξίαν διὰ πολλῶν αἰώνων καὶ ἡλίψεων δεδοκιμασμένας τῶν Ἑλλήνων ψυχῆς, καὶ πεπυρωμένας “ ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, ”. Ἐὰ ταυτοῖα πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀλλόφυλα διδάγματα, καὶ σὺ, φίλε μου, γνωρίζεις, ἡμοιάζουσιν ἔξωτικά φυτὰ, τῶν ὀπιῶν τὰ ξυλάδια καὶ σαθρὰ καὶ κακογόννα σπέρματα οὔτε στέγει οὔτε τρεφεῖ ἢ μίανον περὶ τὴν εὐθείαν ζώοντα γῆ τῆς Ἑλλάδος· ἢ ἀνθελες, ὁμοιάζουσι τραχὺν ἀκρόλιθον, μαθρον γέννημα συγκρούτως ἀλληλομαχούντων στοιχείων, ἢ καὶ ἄλλο τέρας δύσμορφον καὶ κακόπλαστον, τὸ ὀπιῶν βίαιός τις ἄνεμος ἔξωθέν τιθιν συναρπάζας, ἐξασμενδόνησεν εἰς τὴν ἀρόλουσον καὶ λαμπρὴν τῆς ὀρθοδοξίας καθέδρον Ἑλλάδα, ὡς αὐτόγλυφον τάχα καὶ διοπετὴ Παλλῆδιον. Ἀλλὰ βλέπεις καὶ τοὺς Ἕλληνας, πόσον ἀπτόητοι καὶ σταθεροὶ θεωροῦσι τοῦτο τὸ πρόσωπον, καὶ πῶς οἱ γενναῖοι τῆς ὀρθοδοξίας υἱοὶ, μηδὲν βραδύαντες, ἐπαίρουσι τὸ τερατόμορφον τοῦτο πλάσμα καὶ, ῥίπτουσιν εὐθὺς εἰς τὸ κυνόσαργες, ὕπου καὶ οἱ πάλαι πατέρες αὐτῶν ἐξετίνασσαν τὰ νόθα καὶ σκότια γονήματα. Πλὴν ἀλλ’ ἐπειδὴ καὶ σὺ, φίλε, καὶ τινες ἄλλοι (λέγει) τῶν κατὰ σὲ ζητεῖτε παρ’ ἐμοῦ καὶ τινα διασάφισιν περὶ τῆς καινοφανοῦς καὶ κενοφώνου ταύτης διδασκαλίας, ὑπουργῶ τὴν φιλόθεον ὑμῶν ἔφασιν ἔσθον δύναμι. Δύναμιαι δὲ ὀλίγα καὶ σὺ γνωρίζεις· ἀλλὰ δέξε μετ’ εὐμενείας τὸ κατὰ δύναμιν. »

Ἰστορεῖ μετὰ ταῦτα τὰ κατὰ Μαρτίνον τὸν Λούθηρον, τὸν πρῶτον συντεταγμένως ἐπαναστάτην ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τῆς Παπικῆς δυναστείας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, καὶ πῶς αὐτὸς τε καὶ οἱ σύμμαχοί του Ζβίγγλιος καὶ Καλβίνος, πολεμοῦντες τὰς καταχρήσεις τῆς δεσποτικῆς ταῦ

Βυτικίου, ἐξέπεσαν εἰς ἄλλας ἐναντίας ὑπερβολὰς, ἀποθιλλόντες, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἁγίων βίβλων καὶ τελετῶν καὶ δογμάτων καὶ μυστηρίων, ἅσα καὶ οἱ Λυτικοὶ ἔχουσι κοινὰ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ἐκ ταύτης τῆς πάλης ἀνεφύησαν κατὰ τὴν Εὐρώπην πολλὰ πολλῶν αἰρέσεων ἐταιρεῖαι, τῶν ὁποῖων μὴ ὑπάρχει καὶ ἡ τῶν Πρεσβυτεριανῶν, τοῦ Καλθίνου μάλιστα ὁπαδός, ἀπαρ’ ῥίψασα μὲν τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπισκόπου, ἐπιτρέψασα δὲ τὴν διοίκησιν ἑαυτῆς μόνως πρεσβυτέρους. Κόμματα τῶν πρεσβυτεριανῶν εἶναι καὶ οἱ ἰδίως λεγόμενοι Καθαρισταί, καὶ οἱ ὀνομασθέντες ἀνεξάρτητοι. Πάντες οὗτοι προσβάλλοντες πρὸς τὴν ἐτι τότε κραταῖαν τοῦ Πάπα ἀρχὴν, “ ἐξῆψαν μακροὺς καὶ πολυστενάτους θυροῦθους, καὶ πολλῶν μὲν δακρυῶν, πολλῶν δ’ αἱμάτων μετὰς πολιτικὰς παραχάς. »

„ Ὅσον δὲ (λέγει) περὶ ὧν ζητεῖς ἀπυδείξεων τῆς εὐσεβείας κατὰ τῆς ἑτεροφροσύνης τῶν πρεσβυτεριανῶν, μὴ προσημένης, φίλε, παρ’ ἐμοῦ λόγους ἀγωνιστικούς καὶ φιλονεικούς λογιμαχίας· ἔμαθον καὶ ἔμαθες καὶ σὺ καὶ πάντες οἱ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας ἐργάται, ὅτι ἡ δούλον κυρίου οὐ χρὴ μάχεσθαι, ἀλλ’ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, ἀνεξίκακον διδακτικόν, ἀντιχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, καὶ ἐν πρᾶτῃ παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους. “ Οἱ ἀληθῶς ὀρθόδοξοι λάτραι τῆς εἰρηνάχου καὶ κεχαριτωμένης ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, οὔτ’ ἀδιάφοροι καὶ ψυχροὶ βλέπουσι πολεμουμένην τὴν ἀλήθειαν τῶν πατρῶν δογμάτων ἐπὶ λόγῳ τάχα πολλῆς ἀνεξιθρησκείας (ἥτις ὀλίγον διαφέρει τῆς παντελοῦς ἀθρησκείας,) οὔτε πάλιν προδραίνουσι παράθερμοι καὶ παράλογοι παλαισταί, κινῶντες ἔριδας ἀγρίας, καὶ μωρὰς πολλὰς

κικ συζητήσεις, αἰτινες γεννῶσι μάχας πικράς. Ὑπάρχουσι ζηλωταὶ διακριτικοὶ καὶ ἀνύστακοὶ καὶ προσεκτικοὶ, πάντοτε καὶ πανταχρῶ ὀρθοτομοῦντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὀρμητικῶς ἐλεγκταὶ καὶ στασιαστικοί, οὐδὲ ζητηταὶ λοιδοροὶ καὶ θρασύστομοι καὶ ὑβριστικοί.

“ βῆλλοντες, ἀρέσσοντες, ὀρμῶντες κρατεῖν. ”

Οὕτω νίκην οὐτ' ἐκδίκησιν ζητοῦντες, οὕτω τινὸς ἄλλου βεβήλου πάθους ἀπύλουσιν, ἀλλὰ μόνον ἀποσκοποῦσι τῶν ἀδελφῶν τὴν ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν, ὡς ἐργάται τῆς θείας ἀγαθότητος ἀνεπαίσχυντοι καὶ δόκιμοι. “ Ἔτοιμοι πάντοτε πρὸς ἀπολογίαὶν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῶν ἐλπίδος μετὰ κεραιότητος καὶ φόβου. ”

Τοιαῦτα προαναφωνήσαι, μεταδίδειν πρῶτον εἰς τὰς περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν ἱερατικῶν τῆς ἐκκλησίας βαθμῶν παρατηρήσεις, ἐμφράζων ἀκριβῶς ἐκ τῶν θεοπνευστῶν ἀποστολικῶν ῥητῶν ὁποῖα σημασίαις ἔχουσιν αἱ λέξεις.

Α. Ἐπίσκοπος.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγεται πρῶτον καὶ κυρίως ὁ Ποιμὴν καὶ Ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἐ. Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ὀνομάσθησαν ἐπίσκοποι. γ'. Ἐπίσκοπος παρὰ τοῖς ἀποστόλοις καὶ ὁ νῦν λεγόμενος ἀρχιερεὺς, τουτέστιν ὁ ἱερεὺς, ὑπερέχων τοὺς ἄλλους ἱερεῖς μόνον κατὰ τὸ μεταδοτικὴν χάρισμα τῆς χειροτονίας, ἀλλὰ καὶ πρόεδρος αὐτῶν, καὶ προϊστάμενος εἰς τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν. δ. Ἐπίσκοπος ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων ὀνομάζεται καὶ ὁ νῦν συνήθως λεγόμενος ἱερεὺς καὶ πρεσβύτερος, ὡς καὶ αὐτὸς ἐμπειρατευμένος διδασκαλὴν καὶ προστασίαν ἐκκλησιαστικῶν, καίτοι διαφέρειν τοῦ ἀρχιερέως κατὰ τὸν βαθμὸν. --

Τούτων πάντων παραστήσας τὰς μαρτυρίας ὁ συγγραφεὺς, ἐπιφέρει. “ Ἦσαν λοιπὸν καὶ κατὰ πόλιν (ἐκάστην) πολλοὶ μὲν πρεσβύτεροι, εἷς δὲ μόνος ἐπίσκοπος, καὶ πάλιν κατὰ πόλεις (πολλὰς ὁμοῦ) πολλοὶ ἐπίσκοποι (πᾶς εἷς εἰς πᾶσαν μίαν κατ' ὄψιν διωρισμένος). ” . . . ἔθεν (λέγει) καὶ ὁ ἡ. τῆς Α'. Συνόδου κανὼν ἀριστὸν « ἕνα μὴ δύο μιᾶς πόλεως ἐπίσκοποι εἶσιν. »

Β'. Πρεσβύτερος.

Οἱ Ἀπόστολοι ὀνόμασαν ἑαυτοὺς πρεσβυτέρους, ἦτοι ἀρχαιότερους. β'. ὀνομάσθη οὕτω καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἢ ἀρχιερεὺς. γ'. Πρεσβύτερος παρὰ τοῖς Ἀποστόλοις, ὁ καὶ νῦν συνήθως Πρεσβύτερος καὶ ἱερεὺς. (Οἱ δὲ ἀπὸ μοναχῶν ἱερατεύοντες ἄγαμιοι, καλοῦνται καὶ ἱερομόναχοι) -- Παράγει δὲ συγγραφεὺς καὶ περὶ τούτων τὰς ἐμμετῶν πιστώσεις. -- Πρεσβυτέριον πάλιν δηλοῖ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν σημασίαν τοὺς τῆς ἀποστολικῆς χάριτος τοῦ χειροτονεῖν ἠξιωμένους, ἦτοι τοὺς ἐπισκόπους. Οὕτω καὶ τοὺς ἐντίμους τοῦ Ἰσραὴλ προσηγόρευσεν ἡ θεία Γραφή, τὸ μέγα δηλαδὴ συνέδριον, συγκείμενον ἀπὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων (νομοδιδασκάλων), τὸ καὶ γερουσία ὀνομαζόμενον. Οὕτως ἄρα “ συλλεγόμενοι καὶ τῆς ἐκκλησίας οἱ πρεσβύτεροι (κατὰ τὴν διπλὴν τῆς λέξεως σημασίαν, τουτέστιν ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς) ἐψήφισον μὲν, ἐκλέγοντες τὸν ἐπίσκοπον, χειροτόνουσιν δὲ τούτον οἱ ἀρχιερεῖς, συλλειτουργούντων καὶ τῶν ἱερέων. Καὶ τοιοῦτο πρεσβυτέριον ἐχειροτόνησε τὸν Τιμόθεον (ἐπίσκοποι δηλαδὴ ἢ ἀρχιερεῖς, τῶν ὁποίων εἷς ἦν ἐξάπαντος καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος), κτλ. ” Τὸ πρεσβυτέριον στενωτέρως ἐρμηνεύεται καὶ μόνων πρεσβυ-

τέριον στενωτέρας ἐρμηνεύεται καὶ μόνον πρεσβυτέρων, ἦτοι ἱερέων σύλλογος. Ἐτι δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἱερατία, ἥτοι ὁ δαῖθμος τοῦ πρεσβυτέρου. Ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος λέγει: “Τὸ δὲ πρεσβυτέριον ἐστὶν, ἀλλ’ ἡ σύστημα ἱερὸν, σύμβουλοι καὶ συνεδρεοταὶ τοῦ ἐπίσκοπου;” Καὶ πάλιν “Προκαθημένου τοῦ ἐπισκόπου εἰς τύπον θεοῦ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων εἰς τύπον τοῦ συνεδρίου τῶν ἀποστόλων.” Ἐκ τούτων (λέγει ὁ συγγραφεὺς) ἐξελέγχεται ψευδὴς ἡ δόξα τῶν πρεσβυτερωμένων, ὅτινες τοὺς αὐτοὺς νομίζοντες καὶ πρεσβυτέρους καὶ ἐπισκόπους, προβάλλουσι τὸ ἀποστολικόν, “δι’ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου,” ὡς λαμπρὰν ἀπόδειξιν, οἱ χειροτόνουσιν εἰς τὴν ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν τὰ πάλοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ὡς δαῖθμοι τάχα καὶ οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς ἐπίσκοπους. Ἐνταῦθα ὁ πᾶτερ τῆς διατριβῆς ἀνασκευάζει καὶ διαλύει καὶ ὅσα ὁ μακαρίτης Κοραῆς ἔγραψεν εἰς τὸν ἱερατικὸν τοῦ Συνέδημον, ἀπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Συνέδημου. Προσθέτει δὲ καὶ πολλὰ σπουδαῖα περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας ἐπισκόπων τε καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰς ὁμοφώνους μαρτυρίας τῶν πατέρων.

Γ'. Διάκονος.

Διάκονος ἁ. λέγεται ὁ ἀπόστολος κατὰ τὴν ἐξῆς τρόπον: διάκονος Θεοῦ, ἢ Χριστοῦ, ἢ Καινῆς διαθήκης, ἢ Εὐαγγελίου, δικηγόρος δικαιοσύνης, ἀληθείας, τουτέστιν ὑπηρετῆς, λειτουργῆς καὶ διακονία τὸ ἀποστολικὸν ἐπάγγελμα. β'. Διά-

κονοὶ λέγονται καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ὁμοίως δὲ καὶ λειτουργοὶ, ὅθεν καὶ λειτουργία ἰδίως ἡ ἀναίμακτος ἱεουργία τοῦ θυσιαστηρίου. “Πολλοὶ δὲ τῶν παλαιῶν θεοφόρων πατέρων ἡμῶν συνδιακόνους ἔλεγον τοὺς κυρίως ἐκκλησιαστικούς διακόνους, αὐτοὶ ἐπίσκοποι ὄντες. . . ἐν δὲ τῷ λθ' κανόνι τῆς Ἀφρίκανῶν ἐκκλησίας, διάκονος καλεῖται καὶ πᾶς κληρικὸς γενικώτερον . . . ὡς διακονίαν τινὰ, ἡγουν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πληρῶν.” γ'. Διάκονος τέλος παρὰ τοῖς ἀποστόλοις ὁ καὶ νῦν ἐξαιρέτως λεγόμενος διάκονος. Ἐπὶ πρῶτον τοιοῦτους χειροτόνησαν οἱ ἀπόστολοι, ἐπιμελητὰς τῶν πτωχῶν, καὶ τῆς εἰς αὐτοὺς ἀναγκαίας διατροφῆς οἰκονόμους. Ἄλλ' οἱ αὐτοὶ ἐπὶ δίακονοι συγχρόνως εἶχον καὶ τὴν διακονίαν τοῦ λόγου, εὐαγγελιστὰι καὶ κήρυκες ὄντες τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ὡς ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος, καὶ ὁ Φίλιππος, ὃς τις προσέτι καὶ ἐθαπτιζε. Μετὰ δὲ τὴν πληθυσμὸν τῶν πιστῶν αὐτοὶ πάλιν οἱ ἀπόστολοι κατέστησαν εἰς πᾶς κατὰ τόπον ἐκκλησίας ἱερὸς διακόνου, ἰδίως διαφρισμένους εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἁγίας τραπέζης, καθυπουργοῦντες μὲν εἰς τῶν μυστηρίων τὰς τελετάς, ἀνάφεροντες δὲ καὶ ἐκτενεῖς εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ κατηχῶντες δὲ (ὡς οἱ πρῶτοι ἐπτά) τοὺς εἰς τὴν πίστιν προσερχομένους καὶ ἄμα φροντίζοντας περὶ διανομῆς τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ εἰς ἄλλα πνευματικὰ διακονοῦντας τῶς ἐπισκόπου καὶ ποιμένεως τῆς Ἐκκλησίας. Κλήμης δὲ ὁ Ῥώμη, καὶ Λευίτας, ὀνομάζει τοὺς διακόνους. Περὶ τούτων λέγει καὶ ὁ ἱερομάρτυς Κυπριανός:

Ὁ Φρίλουσιν οἱ διάκονοι μεμνησθῆναι, ὅτι τοὺς ἀποστόλους, τοὺς τῆστι τοῦ ἐπισκόπου καὶ πρεσβυτέρου, ὁ Κύριος ἐξελέξατο τοὺς δὲ διακόνους μετὰ τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, διέταξαν οἱ ἀπόστολοι εἰς ὑπουργοὺς τῆς ἐπισκοπῆς αὐτῶν καὶ τῆς ἐκκλησίας. Οὗτοι τελευταῖον οἱ ἱεροὶ διάκονοι, ἢ ἱεροδιάκονοι, ἐπροβιβάζοντο καὶ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἀκολούθως εἰς τὸν τοῦ ἐπισκόπου. Καὶ γυναῖκας δὲ διακόνους ἢ διακονίσσας εἶχεν ἡ ἐκκλησία τὸ παλαι χρίσας μονογάμους, ἢ καὶ παρθέτους πρεσβυτίδας τὴν ἡλικίαν καὶ βίου ἱερπρεπούς, αἵτινες ὑπηρετοῦν τοὺς ἱερεῖς εἰς τὸ βάπτισμα καὶ χρίσμα τῶν γυναικῶν, καὶ εἰς τὴν ταῦτων ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνάξεσιν εὐταξίαν ἐπεστάτων, καὶ ἐπισκέπτοντο κατ' οἶκον τὰς ἀδελφὰς ἀσθενούσας. Ἀλλ' αὐταὶ αἱ διάκονοι οὐδένα βαθμὸν ἱερατικὸν εἶχον, οὔτ' ἐπλησίαζον εἰς τὰ μυστήρια.

Τοὺς τρεῖς λοιπὸν ἱερατικοὺς βαθμοὺς, Ἐπίσκοπος, Πρεσβύτερος, καὶ Διάκονος, πραγματικῶς διηρημένους καὶ διαφέροντας ἀλλήλων, παρὰ τῶν ἀποστόλων αὐτῶν παρέλαθεν ἡ ἐκκλησία, καὶ δύναται οὐδὲν ἢ κενόφωνος διδασκαλία συγχέουσα τοὺς διακόνους ὡς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὑπὸργήμα πρὸς τὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἐπισκόπων, καὶ παρεξηγοῦσα τὰς φράσεις τῶν ἱερῶν ρητῶν ἀτάκτως συναρ' ἰσχυμέναις καὶ σοφιστεύουσαι περὶ τὰς ὁμωνυμίας.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον.)